

TÜRKİYE’NİN MILLİ GÜVENLİĞİ: GÜNCEL DURUM VE GELECEK

19 EKİM 2017

Güney Afrika’daki bir üniversitenin girişinde asılı afiş – not.

- Bir devleti tahrip etmek, atom bombasını veya uzun menzilli füzeleri gerektirmiyor.
- Bu maksatla yalnızca eğitimin kalitesini düşürmek, öğrencilerin sınavlarda hile yapmasına göz yummak yeterli.
 - İşte hastalar böyle yetiştirilmiş hekimlerin elinde ölür.
 - Binalar, böyle yetiştirilmiş mühendisler yüzünden çöker.
 - Para, böyle yetiştirilmiş ekonomistler ve muhasebe uzmanları yüzünden kaybolur.
 - İnsanlık, böyle yetiştirilmiş ilahiyatçıların elinde ölür.
 - Adalet, böyle yetiştirilmiş yargıçların elinde kaybolur.
- Kısacası, eğitim sisteminin çökmesi, devletin çökmesi anlamına gelir.

Milli güvenlik ulusal bir sorumluluktur ve “dış güçler olmasa” vb. söylemlerle geçiştirilemez.

- Güvenli bir gelecek, gerçeklere, bilgiye, deneyime ve sağduyuya dayalı olarak oluşturulabilir.
- Yurt içinde ve yurt dışında olanları ve olayları, olduğu gibi görmek önemlidir.
- Milli güvenlik siyasetini, ulusal yeteneğin ve milletlerarası hukukun getirdiği sınırlamaları da dikkate alarak, tek taraflı değil, olabildiğince, ortak ve dengeli çıkarlara dayandırabilmek, önemlidir.

Bu boyutları dikkate almayan görüş ve beyanlar tehlikeli:

- Musul’u – Kerkük’ü alalım.
- Barzani’yi tutuklayalım....
- (Barzani için:) Sen nasıl Kerkük benim diyebilirsin?
- Irakta harita (sınırlar) yine değişti.

Milletlerarası hukuku, tarihi ve diplomasiyi iyi bilmek gerekir.

- Tarihten hak değil, ders çıkarılır.
- Tarihten bazen de bir iddia için, kanıt çıkarılabilir.

- Ama herkes, kendi tarihi perspektifiyle tarihten hak çıkarır ve takipçisi olmaya kalkıştırsa, milletlerarası barış ve güvenlik diye bir şey kalmaz.

BM Genel Kurulunun 1970 tarihli Milletlerarası Dostça İlişkiler Bildirisini iyi anlamak ve değerlendirebilmek gerekir. Devletlerin egemen eşitliği ve karşılıklılık ilkeleri çerçevesinde, belki de hiç ummadığımız muhataplarımızın, uygun gördükleri koşullarda ve zamanlarda, bize aynı şekilde karşılık vermek isteyeceklerini (retaliation) hatırd tutmak gerekir.

Silahlı güç kullanarak yurt savunması anlaşılabilir; hakların korunması anlaşılabilir; ancak, uluslararası uyuşmazlıkların silahlı güç kullanımı ve askeri zaferler yoluyla çözümlenebileceğini sanmak oldukça yanıltıcı.

Sorunlar, uyuşmazlıklar, öldürerek / ölererek değil, sorunu doğru anlayarak, muhataplarla anlamlı iletişim içinde bulunabilmek, görüşünü iyi anlatabilmek, ama karşı tarafı da iyi anlayabilmek suretiyle, taviz – uzlaşma yaklaşımı ile ancak kalıcı olarak çözümlenebiliyor.

Irak – toplum yapısı:

- Etnik unsurlar: Araplar – Kürtler – Türkmenler – diğerleri.
- Dini unsurlar: Şiiiler – Sünniler – diğerleri.
- Değerlendirme:
 - Böyle bir karmaşık yapıda ulusal kimliğin oluşturulması – ulusal birliğin sağlanması çok güç.
 - Çözüm, bir bütün olarak Irak halkının kendi geleceğini belirleme hakkı çerçevesinde, demokrasi ve insan hakları temelinde, laiklikten ve ayrımcılığın önlenmesinden geçiyor.
 - Aksi halde ayrılıkçılığın ve bölünmenin sonu yok; çözüm de değil.

Kerkük:

- İnce ayrımlar: Manevi bağlar – siyasi / hukuksal / ekonomik ve ticari ilişkiler.
 - Karşılaştır: Balkanlar.
- Milletlerarası hukuk:
 - Kerkük Irak Devleti'nin ülkesi içinde.
 - Uti possidetis – sınırların değişmezliği ilkesi.

- Kendi geleceğini belirleme hakkı: Amaç – kapsam – sınır – istisnalar – ayrılıkçılık- örnekler.
- Milliyetçilik kavramının, çağa uygun olarak tanımlanması ve uygulanması gerekir. Milliyetçilik, “vatan – millet” vb. söylemlerle macera aramak anlamına gelmemelidir.
- Türkmenlerin durumu:
 - Kerkük Türkmenlerinin kültürel varlığı ve özellikleri, başlı başına uluslararası korumaya değer bir manevi varlık.
 - Aşırı görüş, talep ve beklentiler, orada bulunan Türkmen topluluğunun güvenliğini olumsuz etkiliyor. Böyle olmamalı.

Ayrılıkçılık

- Tarih sürekli değişim ve dönüşümden ibaret.
- Örnek: Sadece yasal düzenlemeler ve yasaklamalarla ayrılıkçılığın önlenmesi mümkün değil.
- Zaman ve olgunlaşma sorunu.
- Millet olmak, devlet olmak kolay değil. Lafla olmaz. Maliyeti var. Ödenebilecek midir?
- Kötü yönetim, aşırı önlemler sadece süreci hızlandırıyor.

Terörle mücadele:

- Terör kavramının çok geniş anlaşılması ve uygulanması, demokratik düzenin işleyişini olumsuz etkiler.
- Örnekler:
 - Bir terör örgütü ile aynı siyasal amacın paylaşılması.
 - Terör sanıklarının adil yargılanma haklarının savunulması, tek başına, terör suçu sayılmamalıdır.
- Terörle mücadelenin güvenlik boyutu elbette önemli, öncelikli ve gerekli bir boyuttur. Ancak,
 - Terörle mücadelenin –istihbarat / kolluk / askeri hareket anlamında- yönetilmesi boyutu ile,
 - Terörle mücadeleyi olumsuz etkileyen, siyasi, ekonomik, toplumsal vd. boyutlara ilişkin süreçleri ve önlemleri birbirinden ayırmalıdır.
- Bu nedenle, sadece güvenlik ağırlıklı önlemlerle terörle mücadelede yeterli bir sonuç alınması çok güç görünmektedir.

Olağanüstü hal – uygulamalar

- Olağanüstü hal, hukuksal dayanağı olan, ancak acil ve geçici mahiyette, meşru bir yönetim biçimidir.
- Hukukun üstünlüğü ilkesi, idari eylemlerin ve işlemlerin hukuka uygunluğu, önemli temel taşlarıdır.
- Örnek: Disiplin kovuşturması, ceza kovuşturması, ilkeleri, kuralları ve yöntemleri farklı olan kavramlar.
 - İdare hukuku, ceza hukuku farklı kavramlardır. Böyle bir ayırım yapılmadan, tüm idari eylemlerin ve işlemlerin tek ölçüyle yürütülmesi, mağduriyet yaratır.
 - İdare hukukunun amacı kamu görevlerinin icrasının değil, olabilecek keyfi uygulamaların önlenmesidir.
 - Dolayısıyla, idarenin takdir yetkilerinin hukuka aykırı kullanımı, mağduriyet yaratır.

Anayasa düzeninin korunması:

- Hükümet icraatında Anayasaya ve hukuka değil, sürekli olarak dinsel kavramlara atıf yapılması.
- Laiklik ilkesi ortak aklı yansıtan, ortak toplumsal paydadır. Bu ilkenin, dinin siyasi maksatlarla kullanılan bir araç haline dönüştürülmesini önlemek; hem inananlar, hem de diğerleri için özgürlük ve güvenlik ortamı sağlamaktan başka amacı olduğunu sanmıyorum.